

Kasvatus- ja opetuspalveluiden tulevaisuus

Pieksämäen kaupungin sivistystoimi 2009

Hankkeen taustaa:

Pieksämäen kaupungin sivistystoimessa on käynnissä laaja opetuspalvelujen kehitystyö. Sen aikana kartoitetaan ja tehdään päätöksiä niistä toimenpiteistä, joilla kasvatusta ja opetustyötä tullaan tulevaisuudessa kaupunkissa kehittämään. Työ keskittyy perusopetukseen, mutta myös esiopetukseen, varhaiskasvatukseen ja lukiokoulutukseen. Tulevien päätösten pohjaksi on tehty kysely ja haastateltu opetustyötä tekevää henkilöstöä sekä kaupunginvaltuuston ja koulutuslautakunnan jäseniä. Keskeinen osa selvitystyötä on ollut opetuksen palvelurakenteen eri vaihtoehtojen kartoittaminen.

Opetuspalveluiden nykytila Pieksämäellä

Opetustoimen henkilöstöllä on kasvattajan ja opettajan perustehtävä hyvin hallussa. Henkilöstö on sitoutunut työhönsä ja pyrkii kehittämään työtään mallillisesti ja järkevästi. Oppilashuolto toimii myös erittäin mallikkaasti.

Opetustyötä leimaa Pieksämäelläkin entistä levottomammat ja moniongelmaiset oppilaat. Työrauhaongelmat, oppilaiden levottomuus, suuri ryhmäkoko ja resurssien puute ovat yleisimpiä kasvatustyötä vaikeuttavia tekijöitä. Yhä useammalla on oppimisvaikeuksia ja opetuksessa kuluu paljon aikaa oppilaiden motivointiin ja aktivointiin.

Oppilaat tarvitsevat myös aiempaa enemmän ohjaamista oman vastuun ottamiseen ja kantamiseen. Ongelmiin Pieksämäellä vastataan juurevalla opetusotteella, jolla oppilaita kannustetaan omaan itsenäiseen ajatteluun ja vastuunkantoon omasta elämästään jo alakoulussa. Lukiossa painottuvat puolestaan toiminnallisuus ja tekeminen, oppilaskeskeisyys sekä vaihtelu ja monipuolisuus.

Käytettävissä olevat opetusvälineet ja -tilat vaikuttavat Pieksämäellä opetuksen suunnitteluun huomattavasti valtakunnallista keskiarvoa enemmän. Työtavat ja opetusmenetelmät valitaan kuitenkin pääasiassa sen mukaan, miten ne mahdollistavat työrauhan säilymisen, oppilaiden välisen vuorovaikutuksen ja toiminnallisuuden.

Oppimisen kannalta tärkeinä pidettävät periaatteet eli ns. pedagogiset periaatteet ovat Pieksämäellä kaikilla opettajilla, yläkoulujen opettajia lukuun ottamatta varsin yhtenevät:

- Alakoulujen ja lukion opettajat pitävät tärkeänä perustaitojen oppimista sekä monipuolista ja toiminnallista opetusta.
- Yläkoulujen opettajat ja kaupunginvaltuuston jäsenet pitävät tärkeänä, että oppilaat omaksuvat käytännön taitoja sekä saavat koulusta hyvät eväät elämään.
- Koulutuslautakunnan jäsenet painottavat oppilaan kasvua ja kehitystä sekä tiedollisten tavoitteiden saavuttamista.

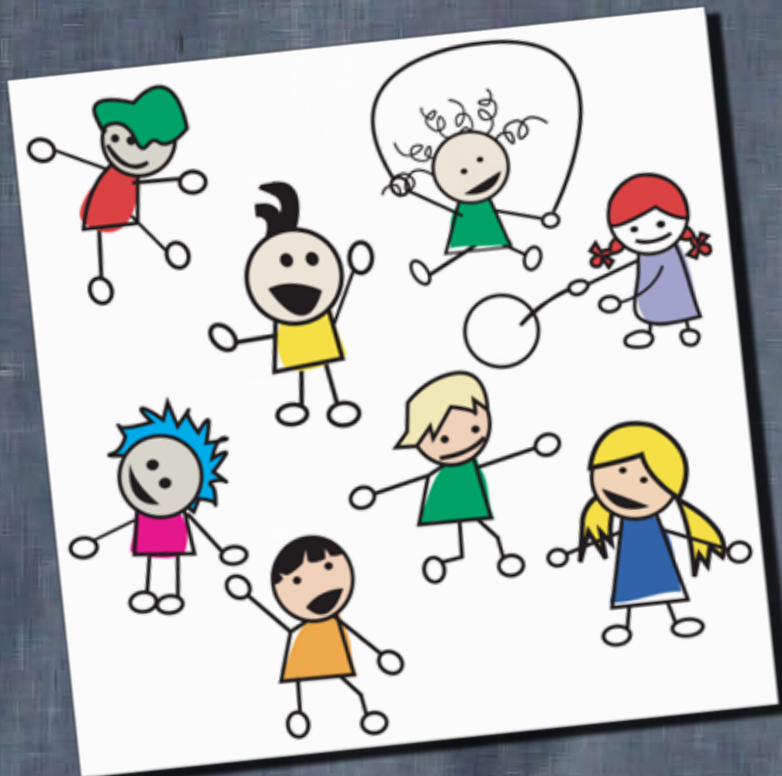
Opettajat pitävät näitä lautakunnan tärkeimpinä pitämiä periaatteita toiseksi tärkeimpinä periaatteina opetustyössä. Sen sijaan opettajien painottamat perustaitojen oppiminen sekä opetuksen monipuolisuus eivät saa lautakunnalta, eikä valtuustolta kovin suurta painoarvoa.

Tulevaisuuden haasteet

Yhteistyötä tulee tiivistää ja tehostaa entisestään eri yksiköiden välillä. Etenkin nivelvaiheisiin kaivataan Pieksämäellä entistä parempaa yhteistyötä. Tiimityötä lisäämällä opettajien ammattitaitoa saadaan entistä laajempaan käyttöön siten, että se edistää oppimista.

Ryhmäkokojen säilyttäminen ja pitäminen pieninä auttaa ratkaisemaan monia kasvatukseen ja opetukseen liittyviä ongelmia. Pienessä ryhmässä aikuinen ehtii auttamaan ja tukemaan lasta, jolloin vältetään mahdolliselta pudokasilmiöltä. Isossa ryhmässä kykenemätön oppilas saattaa pärjätä pienessä ryhmässä, jolloin erityisopetuksen resursseja säästyy niitä kipeimmin tarvitseville. Pienet ryhmäkoot mahdollistavat myös menetelmällisen monipuolisuuden.

Laajan palveluverkon ylläpitäminen on haaste kyläkouluille oppilasmäärien pienentyessä tulevaisuudessa. Vaihtoehtona voi olla esimerkiksi kyläkoulujen profiloituminen sekä yhteistoiminnan lisääminen järjestöjen ja kolmannen sektorin kanssa. Pienten koulujen oppilasmäärän alarajan nosto yli 30:een voi tulla ajan-kohtaiseksi.

Vaihtoehto 1: Yhtenäiskoulumalli

Varhaiskasvatus, esiopetus ja perusopetus muodostavat viisi aluetta, jotka kukin vastaavat oman alueensa varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen sekä erityisopetuksen järjestämisestä alueellaan. Kukin alue vastaa itsenäisesti hallinnosta ja taloudesta. Erityisopetuksessa aluekohtaisen järjestämisen vaihtoehtona on muodostaa erityisopetuksen resurssikeskus.

Vaikutukset:

Mallin toteutuessa Montolan ja Peiposjärven koulut lakkaavat ja koko yhtenäinen kasvatuspolku varhaiskasvatuksesta yläkouluun kootaan alueellisesti.

Koulujen lakkauttamisesta koituu säästöjä noin 180 000 euroa/vuosi.

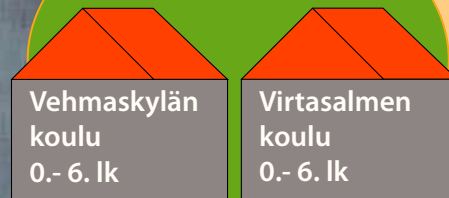
Kuljetuskustannukset kasvavat noin 30 000 euroa/vuosi.

Siilin ja Meriluodon koulujen peruskorjaus noin 10 miljoonaa euroa. Meriluodon kiinteistöstä voidaan luopua, mikäli oppilaat mahtuvat lukion kanssa samoihin tiloihin.

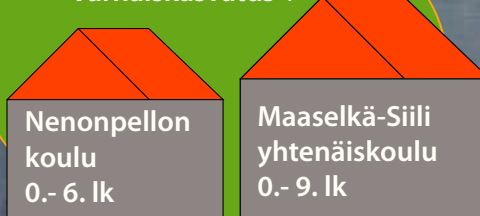
Jäppilän alue
Varhaiskasvatus +

Virtasalmen alue
Varhaiskasvatus +

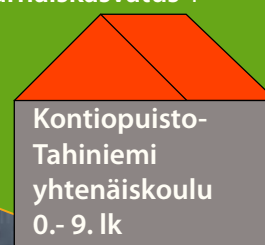
Naarajärven alue
Varhaiskasvatus +

Harjun alue
Varhaiskasvatus +

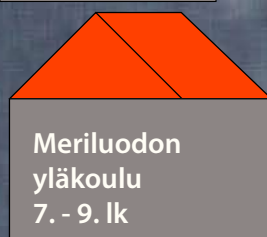
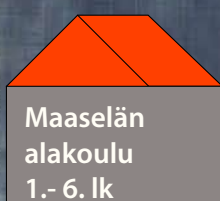
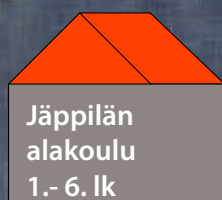
Kontiopuiston alue
Varhaiskasvatus +

Erityisopetuksen resurssikeskus: Jakaa erityislastentarho-opettajien, henkilökohtaisten avustajien, koulunkäyntiavustajien, kouluavustajien, erityisopettajien, erityisluokanopettajien, koulukuraattorien ja koulupsykologin työpanokset koulujen ja päiväkotien kesken tarpeen mukaan.

Vaihtoehto 2: Keskittämismalli

Perusopetus keskitetään viiteen alakouluun ja yhteen yläkouluun. Lukio siirtyy Kontiopuiston kouluun yhdistyen hallinnollisesti Etelä-Savon Koulutus Oy:n.

Nenonpellon oppilaat Maaselän koululle 2015.

Meriluodon ja Siilin koulut yhdistetään ja oppilaat sijoitetaan Meriluodon koululle.

Kontiopuiston ja Tahiniemen oppilaat siirtyvät nykyisen lukion tiloihin. Hallinnollisesti yhtenäinen koulu Harjun kanssa.

Vaikutukset:

Siilin ja Meriluodon yhdistäminen tuo säästöjä noin 135 000 euroa/vuosi.

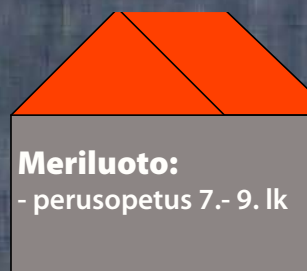
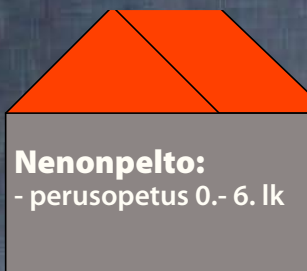
Nenonpellon, Peiposjärven, Montolan ja Vehmaskylän koulujen lakkautus tuo säästöjä noin 450 000 euroa/vuosi.

Kuljetuskustannukset lisääntyvät noin 70 000 euroa/vuosi.

Meriluodon koulusta muodostuu yksi iso yläkoulu. Se ei pedagogisen hyvinvoinnin näkökulmasta Pieksämäen kokoisessa kaupungissa ole perusteltu.

Vaihtoehto 3: Palvelurakennemalli

Lähtökohtana on saavuttaa merkittäviä säästöjä kiinteistökustannusten kautta, jolloin rahaa sijoitetaan peruskorjausten sijasta itse opetukseen.

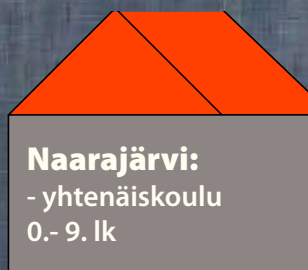
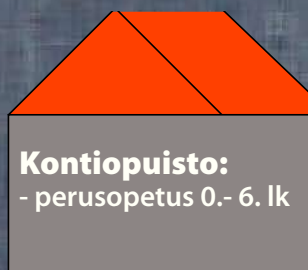
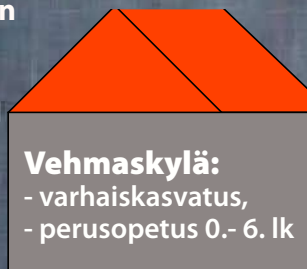
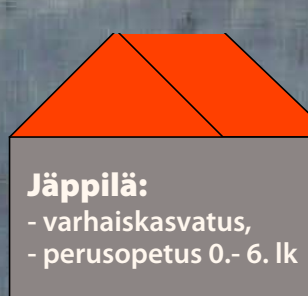

Meriluodon koulu siirtyy nykyisen lukion tiloihin.

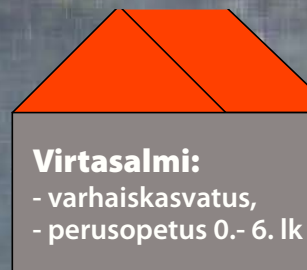
Lukio siirtyy vuokralle samoihin tiloihin ammattioppilaitoksen kanssa muodostaen toisen asteen kampuksen.

Varhaiskasvatus:

Toimii omana kokonaisuutena, mutta tiiviissä yhteistyössä perusopetuksen kanssa. Esiopetusta järjestetään edelleen sekä perusopetuksen yhteydessä että päiväkodeissa. Kaupunkikeskuksen alueelle muodostetaan yksikkö, johon keskitetään ilt- ja kolmivuorohoito sekä esiopetus. Naarajärven alueella iltahoito keskitetään Maaselän päiväkotiin tai vaihtoehtoisesti aamu- ja iltahoito jatkuu Nallukka-ryhmiksessä sekä tarvittaessa viereisessä Lilliputti-ryhmiksessä.

Opetus Maaselän koulun tiloihin. Siilin koulun tiloista luovutaan Taitotaloa lukuun ottamatta.

Vaikutukset:

Montolan koulun oppilasmäärä laskee alle valtuuston yhdistymissopimuksen 20 oppilaan rajan 1.8.2010. Oppilaat siirtyvät Vehmaskylän ja Virtasalmen kouluihin.

Peiposjärven koulu joko jatkaa toimintaansa ja sen oppilasennustetta tarkastellaan uudelleen 1.8.2010 tai valtuusto linjaa periaatteen, jonka mukaan pienimmät koulut ovat kolmiopettajaisia ja koulun lakkautusrajana oleva oppilasmäärä on nykyistä suurempi. Peiposjärven oppilasmäärä nyt alle lakkautusrajan, mutta kasvaa muutamassa vuodessa yli valtuuston asettaman rajan.

Tahiniemen oppilaat siirtyvät Kontiopuiston kouluun ja Tahiniemen koulu kiinteistölle hae- taan uutta käyttöä.

Naarajärven yhtenäiskoululle lisätilaa Kanttilasta. Toinen vaihtoehto on peruskorjata nykyinen liikuntasali luokkatiloiksi. Edellyttää investointia uuteen liikuntatilaan, joka palvelisi koko Naarajärven aluetta.

Luokanopettajien määrän väheneminen tuo säästöjä vähintään noin 135 000 euroa/vuosi. Yhden rehtorin väheneminen 50 000 euroa/vuosi.

Suurimmat säästöt tulevat kiinteistömuutok- sista.